Anii

L'**anii** (o **basila**, o **gisida**, o **ounji-ounji**) és una llengua kwa que es parla a la regió de Donga, al Benín i a Togo. L'anii és la llengua materna dels aniis. Hi ha entre 48.900 (2011[1]) i 58.000[2] parlants de basila. El seu codi ISO 639-3 és **blo** i el seu codi al glottolog és **anii1245**.[3]

Anii	
Altres noms	**Baseca**, **Basila**, **Bassila**, **Gisida**, **Ounji-Ouinji**, **Winji-Winji**
Tipus	llengua i llengua viva
Parlants	
48.900 (ethnologue 2011)[1] - 58.000(joshuaproject)[2] principalment a Donga	
Parlat a	Benín Togo
Autòcton de	Donga i Regió Central
Classificació lingüística	
llengua humana llengües nigerocongoleses llengües congoatlàntiques llengües volta-congoleses llengües kwa llengües Na-Togo	
Codis	
ISO 639-3	blo (http://www-01.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=blo)
SIL	blo
Glottolog	anii1245 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/anii1245)
Linguasphere	96-GAB-b (http://www.hortensj-garden.org/index.php?tnc=1&tr=lsr&nid=96-GAB-b)
Ethnologue.com	blo (http://www.ethnologue.com/language/blo)
IETF	blo
Endangeredlanguages.com	3809 (http://www.endangeredlanguages.com/lang/3809)

Contingut

Família lingüística
Geolingüística i pobles veïns
Dialectologia
Gramàtica
Alfabet
Sociolingüística, estatus i ús de la llengua
Referències
Bibliografia
Enllaços externs

Família lingüística

L'anii és una llengua que està juntament amb l'adele en un subgrup de les llengües nyos, que són llengües kwa, que formen part de la gran família de les llengües nigerocongoleses.[4]

Geolingüística i pobles veïns

A Benín, els aniis viuen a 18 aldees de la zona fronterera amb Togo, a prop de Bassila, al nord-oest del departament de Donga.[1] A Togo viuen a la prefectura de Tchamba, a la Regió Central.

Segons el mapa lingüístic de Benín de l'ethnologue, el territori anii està situat al centre-nord, a l'oest del país, a la frontera amb Togo, que està al seu oest. Els aniis limiten amb els kura ede nagos, els yoms, els lama i els kabiyès, que estan al nord; a l'est hi viuen els baatonums, els ditammaris i els yoms; i al sud ho fan amb els nagos septentrionals.[5]

Segons el mapa lingüístic de Togo de l'ethnologue, el territori anii està a l'est del país, a la frontera amb Benín (és contigu al territori anii d'aquest país). Limita amb els tems i els akaselems a l'oest, amb els bago-kusuntus al sud-oest i amb els nagos septentrionals, al sud.[6]

L'anii es parla a catorze aldees del municipi de Bassila, a Benín, i a quatre aldees de Togo. A Benín es parla a les poblacions: Bassila, Guiguisso, Frignon, Kodowari, Pénessoulou, Pénélan, Nagayilé, Bodi, Bayakou, Dengou, Meelan, Saramanga, Agarendebou, Mboroko et Yari. A Togo, es parla a Afem, Nandjoubi, Kouloumi et Balanka.

Dialectologia

Segons l'ethnologue i el glottolog l'anii té els següents dialectes: l'*agerendebu ka gija* (Agérendébou), el Frinyio ka gija (Frignion), el Gibayaakuja (Bayaku), el Gibodija (Bodi), el Giborokoja (Mboroko),el Gideenguja (Dengou), el Gifolanga (Guiguisso), el Gikodowarja (Kodowari),el Gipenelanja (Pénélan), el Gipenesulja (Pénéssoulou), el Gisaramangaja (Saramanga), el Giseda (Bassila), el Naagayili ka gija (Nagayilé), el Ngmeelang ka gija (Melan) i el Yaari ka gija (Yarí).

El dialecte que utilitzen més els adults és el giseda. Entre els dialectes del nord hi ha una major intel·ligibilitat.[1]

Població	Nom del dialecte
Balanka	g ɩlampəla
Kouloumi	g ɩkolonja
Nandjoubi	g ɩnanjʊb ɩja
Afem	g ɩsheme
Bassila	g ɩsəɖa
Guiguisso	g ɩfolaŋa
Frignion	Friny ɩʊ ka g ɩja
Kodowari	g ɩkoɖowarja
Pénessoulou	g ɩpenesulja
Pénélan	g ɩpɛnɛlanja
Nagayilé	naagayili ka g ɩja
Bodi	g ɩboɖija
Bayakʊ	g ɩbayaakʊja
Dengou	g ɩɖɛɛŋʊja
Melan	Ŋmɛɛlaŋ ka g ɩja
Saramanga	g ɩsaramaŋgaja
Agéréndébou	Agerenɖebu ka g ɩja
Mboroko	g ɩbɔrɔkɔja
Yari	Yaar ɩ ka g ɩja

Gramàtica

L'anii és una Llengua SVO. Té 14 classes de noms i 23 fonemes consonàntics. És una llengua tonal.[1]

Alfabet

Alphabet anii

Majuscules	A	Ǝ	B	C	Đ	E	Ɛ	F	G	Gb	H	I	Ɩ	J	K	Kp	L	M	N	Ny	Ŋ	Ŋm	O	Ɔ	P	R	S	Sh	T	U	Ʊ	W	Y
Minuscules	a	ə	b	c	ɖ	e	ɛ	f	g	gb	h	i	ɩ	j	k	kp	l	m	n	ny	ŋ	ŋm	o	ɔ	p	r	s	sh	t	u	ʊ	w	y

Sociolingüística, estatus i ús de la llengua

L'anii és una llengua desenvolupada (EGIDS 5): Està estandarditzada té literatura i gaudeix d'un ús vigorós per persones de totes les edats i generacions tant en la llar com en societat en tots els àmbits tot i que no és totalment sostenible.[7] L'alladian s'escriu en alfabet llatí des de 1975. Hi ha literatura des de 1980 en llengua anii, poesia, revistes, programes de ràdio i diccionari. Els aniis també parlen l'ede nago i el tem.[1]

Referències

1. «Anii, a language of Benín (http://www.ethnologue.com/language/blo)».
2. «Language: Anii (http://joshuaproject.net/languages/blo)». joshuaproject. [Consulta: 12 octubre 2015].
3. «Language: Anii (http://glottolog.org/resource/languoid/id/anii1245)». glottolog. [Consulta: 12 octubre 2015].
4. «Basila-Adele (http://www.ethnologue.com/subgroups/basila-adele-0)». ethnologue. [Consulta: 12 octubre 2015].
5. «Mapa lingüístic de Benín. L'anii és el número 24 (http://www.ethnologue.com/map/BJ)». ethnologue. [Consulta: 13 octubre 2015].
6. «Mapa lingüístic de Togo. L'anii és el número 20 (http://www.ethnologue.com/map/TG)». ethnologue. [Consulta: 13 octubre 2015].
7. «Anii in the Language Cloud (http://www.ethnologue.com/cloud/blo)» (en anglès). ethnologue. [Consulta: 13 octubre 2015].

Bibliografia

- Deborah C. Morton. 2014. *The Temporal and Aspectual Semantics and Verbal Tonology of Gisida Anii*. The Ohio State University. 479pp. (Tesis Doctoral).
- Tompkins, Barbara and Kluge, Angela. 2009. *A sociolinguistic survey of the Anii-Akpe language area*. 2009-009. SIL International. 96pp. (SIL Electronic Survey Reports 2009-009).
- Georg Elwert. 1993. *Petit Dictionnaire: Anii - Francais*. (Sozialanthropologische Arbeispapiere.) Berlin: Das Arahische Buch. 61pp.
- Person, Yves. 1956. *Notes sur les Baséda (Wîndji-Wîndji): (Cercles de Djougou et de Sokode)*. A: *Études Dahoméennes* 15. 35-68.
- Heine, Bernd. 1968. *A preliminary survey of the noun classes of Bassila*. A: *Journal of African Languages* 7. 1-13.
- Morton, Deborah. 2012. *[ATR] Harmony in an Eleven-Vowel Language: The Case of Anii*. A:; Michael R. Marlo (ed.), *Selected Proceedings of the 42nd Annual Conference on African Linguistics*, 70-78. Somerville, MA: Cascadilla Proceedings.

- Morton, Deborah. 2012. *Temporal and Aspectual Reference in Bassila Anii*. A: Bogal-Allbritton, Elizabeth (ed.), *Proceedings of SULA 6 and SULA-Bar: Semantics of Under-Represented Languages in the Americas (and Elsewhere)*. Amherst: GLSA Publications.
- Anònim, 2004. Anii ki ibii.

Enllaços externs

- Basila al multitree (http://multitree.org/codes/blo)

Obtingut de «https://ca.wikipedia.org/w/index.php?title=Anii&oldid=23791116»

La pàgina va ser modificada per darrera vegada el 16 juny 2020 a les 07:57.

El text està disponible sota la Llicència de Creative Commons Reconeixement i Compartir-Igual; es poden aplicar termes addicionals. Vegeu les Condicions d'ús. Wikipedia® (Viquipèdia™) és una marca registrada de Wikimedia Foundation, Inc.